

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyed-
évre 2 frt 50 kr, egy óra 1 forint.

Megjelenik mindennap.
vasárnap kivételével.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős
Vértesi Arnold.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Széchenyi-utca 1761. sz.
Kunz József ur kereskedésével szemben.
Hirdetések a legmérsékeltőbb árszámítás mellett vétetnek fel
Egyes szám 4 kr.

Frontváltoztatás.

Debreczen, decz. 26.

(—s.) A régi alakjában megindult Pesti Napló legutóbb Apponyi Albert grófnak egy elmondott parlamenti beszédéről adott számot olvasóinak, amennyiben egyik munkatársa állítólag meginter-
viev-olta a nemzeti párt vezérét, ki is kifejtette előtte mi az ő nézete Wekerle miniszterelnöknek a költségvetési általános vita berekesztése alkalmával mondott beszédéről, és hogy ő mit mondott volna el arra vonatkozólag, ha a házszabályok értelmében még lett volna szóláshoz joga.

Ez az el nem mondott beszéd pedig-
len a miniszterelnök beszédére, nevezete-
sen annak a nemzeti politikára vonatkozó részére olyan bíráló, mely a nemes grófnak nem csak túlérzékenységről, hanem azon gyöngeségéről is tanúságot tesz, hogy még mindég magának arrogálja kizárólagossággal azt, hogy az igazi nemzeti eszmének ő az egyedüli igaz hirdetője. Túlérzékenységet pedig az mutatja, hogy azért mert Wekerle Sándor beszédében az ő szubtilis nemzeti követelményeit kellő figyelemre nem méltatta, ez okból Apponyi most egyszerre feladja azt a méltányos várakozó magatartást, melyre a Wekerle kabinet programjával szemben fogadkozott, s melynek a parla-

menti tanácskozások sikere érdekében az egész ország közvéleménye annyira megörült. Pedig hát csakugyan nincsen semmi ok, amely indokoltá tenné Apponyinak ezt a frontváltoztatását.

Wekerlének jelzett beszédében nincs egy szó sem, mely ellentétben állana, vagy csak a legcsekélyebb eltérést is jelentené, attól a programtól, melyet a kormány bemutatása alkalmával részletesen kifejtett. Sőt az a három sarkalatos alapelv, melybe a miniszterelnök beszédében az ő nemzeti politikáját összefoglalta, egyáltalában is olyan, mely minden körülmények között megáll, s mely ellen elvi kifogást emelni nem is lehet.

Ez a három alapelv: a politikai és polgári jogegyenlőség pedig nemcsak az egyes állampolgárok, hanem a különböző egyházak között is; 2.) a magyar államnak, a politikai nemzetnek magyar jellege, ami nem zárja ki Horvátország nemzeti érdekeinek az 1868: XXX. t. c. keretén belül való érvényesítését s az egyes nemzetiségek kulturális érdekeinek fejlesztését; és végül 3.) a király és a nemzet közt való háborítatlan egyetértést.

Ez kétségkívül olyan program, mely a magyar nemzeti szempont döntő súlyának teljes érvényt szerez, s hogy a

mellett még a nemzetiségi aspirációkat is méltányolja, azt csakis kifogástalan korrektségnek lehet minősíteni. De azt mondani erre a programra, amit Apponyi tesz, hogy „a miniszterelnök definíciója csonka és elégtelen, mert abból a nemzeti politikának egyik legfőbb posztulátuma az ország közjogi önállóságának erélyes érvényesítése hiányzik,“ ez teljesen érthetetlen és indokolatlan állítás minden józan ember előtt. S azért nem értjük az ellenzéki sajtónak sem azt a részét, mely Wekerlének ezen beszédét nemzeti szempontból kifogásolta.

Apponyi Albert egyébiránt azt mondotta az intervielő újságíró előtt, hogy „a parlamenti helyzetnek azt a javulását, melyet az eddigi viták elértek, ez az utolsó negyed óra, (t. i. Wekerle beszédének vége) jó formán elrontotta. Ha a nemes gróf mindezt csakugyan és komolyan mondotta, úgy frontváltoztatásra lehetünk elkészülve. Ez megint vissza ternelné a parlamentet az előbbi zavaros állapotokba, melyekből ez csak mostanában vergődött ki. Apponyi tehát komolyan vessen magával számot, mielőtt indokolatlanul ilyen súlyos retrograd lépést tenne, mert a következményekért felelősséggel fog tartozni az egész országnak.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Házasodás.

Tóth János, katonaviselt, becsületes asztalos mester, életének huszonkilencedik évében elhatározta, hogy megnősül.

Falun lakó édes anyja azt írta neki:

— Jó gyermekem, maholnap lehunyom szememet s egyedül maradsz a világon. Én is szeretném, ha mielőbb megpárosodnál. Remény-
ségem, bizalmam nagyon a te boldogságodhoz, mert tudom, hogy becsületes vagy, szorgalmas vagy, hűséges vagy és hiszem, szeretni fog a párod.

Tóth Jánosnak volt egy művészi faragványu kis szekrénye, amit remekbe csinált a felszabadulásakor, abba tette a drága levelet s mivelhogy épen vasárnap delután volt, ellátogatott egy ismerős jó asszonyhoz.

Ott sokáig elbeszélgetett, míg végre legényes szerénységgel megvallotta:

— Tudja néném asszony, feleségesedni szeretnék. Az anyám is úgy akarja, meg az Isten is, mert ad annyi munkát, hogy eltarthatok egy asszonyt.

Az öreg asszony, tört fényű hibás szemével is ellát a férfi-lélek fenekére. — A Tóth

János lelkében csupa tisztaságot, becsületességet látott.

— Az utolsó két esztendő alatt sok leány fölserdült a mi városunkban. Szépek, csunyak erősek, gyöngék, gazdagok és szegények.

— Tudom én azt, nénémasszony. De hát én hajaltól estig műhelyben dolgozom, nem foroghatok a leánysereg közt. . . Aztán, ha választanék is, nem tudhatom, hogy micsodás, pedig asszony-nép különféle. — Arra kérem a nénémasszonyomat, mutasson egyet, aki nekem való volna.

A nénémasszony azt felelte:

— Jó szívvel, fiam.

Bement a másik szobába, fölvette a nagy kendőjét, fejét pedig a füle tövéig bekötötte fekete keszkenővel, nénémasszonyosan s elindult a legénynyel leányt nézni.

Az első stáció a Kovácsék háza volt. Az udvaron az öregasszony fülébe sugta a legénynek:

— Nagy gazdákhoz vislek. Négy leányukat férjhez adták, még egy eladó van itthon, a Boriska.

Boriska, vézna kis leány, gyér haja kócosan fityegett a vállára, a melle paraszti derékba volt szorítva, az alsó ruhája pedig urias volt. Epen regényt olvasott. Az anya karoszekében szunnyadt.

A fiatalokat megismertették egymással.

Elein'e Boriska nagyon keveset beszélt; az asztalos pedig, bár nem volt kedvetlen, még kevesebbet. Különben is kevésszavu.

Mikor elment a legény, a leány odaszólt az anyjának.

— A mamlasz Látszik, hogy asztalos, még kurizálni sem tud.

— Azért jó volna férjnek, mert derék férfi és nagyon sokat keres.

Boriska hallgatott. Ócsárolta ugyan az asztalost, de azért nem utasítaná el, ha megkérné, már csak azért is, hogy a többi leányokat hadd egye meg az irigység, mert a Kovács leányokat, alighogy kinőnek a kurta szoknyából, mindjárt főkötő alá viszik.

A nénémasszony elvitte Tóth Jánost egy másik házba. Az udvaron megsugta:

— Az öreg Varga gyermekei híres szép leányok. Egyiket sem bírta férjhez adni, pedig Jézus Mária! micsoda szép leányok. A fiatal-emberek bolondulnak utánuk és elveszik a pénz-
es csunya leányokat; a Vargáék négy nyiló virága pedig itthon fonnyad, hervad.

Julcsa, a legfiatalabb Varga leány, az ablaknál ült, olyan czitra ruhában, hogy majd elrepült. Az öreg Vargáné verejtékes homlokkal feküdt az ágyon, a hideg háza, száraz ajkaival halkán rebegte:

— Hozta Isten nénémasszony, magát is jó ember. Julcsa idebenn vagy? Adj székelt a vendégeknek.

Belföld.

A magyar udvartartás. Wekerle Sándor kormányelnöknek a képviselőházban kifejezett álláspontja értelmében most folynak az előkészítő munkálatok az előterjesztéshez, melyet a kormány a magyar királyi udvartartást illető leg tenni fog. Ez előterjesztés anyagát részben az országos levéltárnak amaz adataiból veszik, melyek ott a magyar udvartartásra vonatkozólag kétségtelenül föltalálhatók. Az országos levéltár igazgatója, Pauler Gyula, hivatalos felszólítást kapott, hogy a kívánt adatokat lehető rövid idő alatt kutassa fel s terjessze elő.

A kis lutri megszüntetése. A kormány elhatározta, mint a B. H. értesül a kis lutrinak már a jövő év folyamán való megszüntetését. A dolog természeténél fogva ez csak úgy történhetik, ha Ausztriában is eltörlik a kis lutrit, máskülönben a magyar lutrijátékosok is a szomszédba hordanák a pénzüket. Mind a két kormány a külföldi államokban dívó ugynevezett osztály-sorsjátékot szándékozik a kis lutri helyett életbeléptetni. Az eredeti terv az volt, hogy magánvállalként kezeljék ezt az osztály-sorsjátékot, a mely esetben természetesen nem lett volna szükség a lottóhivatal fenntartására s éppen ezért a tisztviselői fizetéseket szabályozó törvény nem is terjedt ki erre az Auszserbetatra helyezett hivatalnak a személyzetére. Amde időközben arra a meggyőződésre jutottak, hogy fontos érdekek kívánják az ujonnan életbeléptetendő osztály-sorsjátéknak is a kormány kezében való megtartását. Ennek folytán a lottóhivatal is fenn fog maradni s utólag gondoskodni kellett e hivatal személyzete javadalmazásának szabályozásáról is.

Az egyházpoltikai kérdés. A Neue Freie Presse írja a következőket: Minden jel arra mutat, hogy az egyházpoltikai kérdésekben Magyarország fordulhat alott be, a mely az elmentétek barátságos kiegyenlítését valószínűvé teszi. Míg a vatikán lapjai a leghevesebben kikelték magyar kormány tervei ellen és kibívó diadalörömmel hirdették a kulturharcz küszöbön állását: addig Budapest és Bécs, Esztergom és Róma közt komolyan és nyugodtan folyt a tárgyalás. Rómában a kánoni álláspontra helyezkedtek; — Budapest pedig arra utaltak, hogy a házassági jog egységes rendezésével kell véget vetni annak a zavaros állapotnak, a mely az ország köz- és családi életét összebonyolítja. E ponton a tárgyalások eleinte megakadtak. De

hovatovább oly befolyások érvényesültek Bécsben és Esztergomban, hogy immár Rómában is elismerik a magyar kormány által bejelentett reform elvi jogosultságát. A szentszéket ellenben biztosították arról, hogy a kormánytól és az apostoli királytól egyáltalán távol áll az a szándék, hogy a katolikus egyház hagyományait, függetlenségét és lelkeszeinek szabadságát megtámadják és a Reform nem lelkiismereti kérdés hanem szociális probléma rendezésére törekszik. Ez elvi szempontok tisztázása után most már a vatikánban formai biztosítékát várják annak, hogy az állam sem a szentségeket nem akar belenyulni, sem pedig nem törekszik arra, hogy az egyes esetekben felmerülő tisztán egyházi tények elé bármi tekintetben gátat vessen.

A szóbeliség. Nagyváradról írják, hogy Szilágyi Dezső igazságügyminiszter Sal Ferenc polgármester előtt, a kivel közelebb beszélgetése volt, úgy nyilatkozott, hogy a szóbeliség behozatala immár csak félesztendő kérdése.

Debreczeni kereskedők betegsegélyző pénztára.

— Értekezlet a Koronában. —

D. cz. 27.

Az ipari és gyári alkalmazottak betegsegélyezéséről szóló 1891. évi XIV. t. cz. nem eléggé világos szövegezése miatt Debreczenben. — Csak az utolsó időben fedesték fel a törvényt az rendelkezését, hogy a kereskedő tanonczok, segítők, általában minden kereskedő üzletnek, banknak, pénzügyintézetnek, 1200 forintnál kevesebb fizetést élvező alkalmazottjai kötelesek valamely betegsegélyező pénztárnak tagja lenni, — miként az ipari és gyári munkásoknál, úgy a kereskedői alkalmazottaknál is a főnökök tartoznak a járulékok egy harmad részét fizetni.

A betegsegélyező pénztárak 1893. jan. elsején megkezdik működésüket. Ez időtől fogva a pénztárak minden kötelezett tagján beveszik a reá eső, megállapított járulékot. A debreczeni I. foku iparhatóság kijelentette, hogy jan. 1-től fogva a kereskedői alkalmazottaktól és ezek főnökeitől is behajtja a köteles illetékeket. Ugy de ez által a debreczeni kereskedő-osztályra nézve az a lealázó helyzet áll elő, hogy ők olyan egyesületbe kényszerítettek be-

lépni, amelynek vezetésébe, igazgatásába saját bizalmi férfiak által nem folyhatnak be, miután a kerületi betegsegélyző pénztár szervezésekor, sem az I. foku iparhatóság sem maguk a kereskedők nem ösmervén a törvénynek reájok is vonatkozó érvényességét, ők egészen kívül maradtak a számitáson.

Ily körülmények között, a 12 dik órában hivta össze értekezletre S t e r n Győző nagy kereskedő és gyáros a debreczeni kereskedői alkalmazottakat, hogy a körömrre égett ügyet a kereskedő testület méltóságának és érdekeinek megfelelő módon elintézzék.

A több száz érdekelt fél körül mintegy hatvanan jelentek meg tegnap d. u. a „Korona“ nagytermében. Láttunk néhány főnököt is.

S t e r n Győző nyitotta meg az értekezletet egy szépen átgondolt beszéddel, melyben világosan kifejtette az értekezlet összehívásának okait és a gyors cselekvés szükségességét. Egy tekintélyes intelligens társadalmi osztály érdekeinek megóvásáról van szó. Ezzel vezette be beszédét. A kereskedő osztályra nézve már az 1884. évi ipartörvény fonák intézkedéseket tett; például felhozta a felmondási idő meghatározását. Ez is azt bizonyítja, hogy különböző alapon álló intézményeket ugyanazon eszközökkel nem lehet fejleszteni. Az ipari és gyári alkalmazottaktól szóló 1891. évi XIV. t. cz. gyönyörű humánus alkotása volt a boldogult vas-miniszternek, de ennél ismét az a homály, a mi az ipartörvényt jellemzi. Ezért kerülte ki az irányadók figyelmét a törvény az a rendelkezése, hogy az ipari és gyári alkalmazottak alatt kereskedők is értetnek.

Budapesten ezt hamar észrevették, s ott éltek is a törvény ama kedvezményével, mely megengedi, hogy minden osztály saját pénztárt alkosson. Távol áll szólótól, hogy bármily más foglalkozásban levőket kicsinyeljen, de méltánytalan s igazságtalannak tartja, hogy a betegsegélyző pénztár vezetésében az olyan nagy intellektuális erővel, vagyoni és erkölcsi tekintéllyel bíró osztály, a milyen a debreczeni kereskedő testület ne legyen képviselve. Hogy a kereskedők figyelmen kívül hagyattak, azért nem vádolja rossz akarattal a hatóságot. Hiszen nem csoda, ha a törvény nem szabatos szövegezéséből nem ösmerte fel annak intencióját. Most tehát az értekezletnek arról kell tanácskoznia, hogy mi módon segítsen magán. A rendőrfőkapitány nézete szerint a kényes helyzetből való kijutásra csak egy mód van. Ha a kereskedő társulat

Julesa fölállt, suhogott rajta a czifra ruha, a sok pántlika röpködött, amint sebesen két széket tolt a vendégeknek, aztán szó nélkül visszaült az ablakhoz s maga elé bámult. — Hattyu nyakán bódítóan szép leány fej büszkélkedett. Egyik kezében orgonavirágot tartott s mintegy öntudatlanul legyintgette vele formás csipőjét.

A levegő fojtott volt az alacsony szobában, melynek fehérre meszelt négy falán nem volt semmidisz. Egyetlen kép sem. — Csak az ajtószaroknál csüngött egy kis törülköző. — Az egyik ablak párkányán pedig törött, foltos tükördarab támaszkodott egy csigabígas skatulyának.

A két asszony a hideglelésről beszélgetett.

— Talán a gyomrát rontotta el...

— Nem tudom én, mi a bajom, — törte, marta kezét a szegény beteg asszony, — de már három év óta kínoz. Nem csoda, ha a leányaim megunják itthon az életüket. Három már itt hagyott. Várták itthon a szerencsét sok évig, most meg Budapestén élnek.

A nénem asszony csóváltatta a fejét.

— Élnek? Hát persze persze... Mit is csinálnak? Csak nem ölhetik magukat a Dunába.

A beteg asszony pedig folytatta a maga panaszát:

— Még ez az egy van itthon... Jaj, nénem asszony megszakad a szivem, ha ez is elhagy.

Julesa ujjai közül lehult az orgonavirág a földre.

Az asztalos azonnal felvette a kivör-

sódott arcczal akarta visszaadni a szép leánynak.

Az ráemelte szomorú tekintetét s megszólalt busan:

— Mőgának adom.

— Köszönöm.

És az ököl nagyságu orgonavirágot mellére tűzte, a kabátja gomolykúba. Ugy érezte, hogy még valamit szólani kellene ahhoz a leányhoz, kinél gyönyörűbbet, szebbet még álmaiban sem látott; de nem birt egy hang sem áttörkedni torkán, mintha hideg kéz szorongatta volna a nyakát, zavartan bámult maga elé; majd meg azzal vigasztalgatta magát, hogy a félhaltott anya kóros ágyánál, úgy sem kurizálhat a leányának. Aztán meg Julesa is levert, vagy büszke, kevésbé veszi a vendégét; rátartó, hivalkodó, mint a szép leányok rendszeren. No, hát Tóth János asztalost nem nézi le a legszebb angyal sem.

A legény két hét múlva megkérte Kovács Boriskát, a kinek családja ez idő alatt többször meghívta őt ebédre, vacsorára.

— Már az igaz, hogy olyan töltött káposztát sehol sem eszik az ember, meg az a tiszta bor, a mi azoknak a pinczájukben van. Gyöngyszem minden csöpp. Aztán mintha paradicsom volna a házuk, van ott minden. — Az emberek jókedvűek, barátságosak; két hét alatt egyetlen szomorú arcczal sem találkozott náluk.

A lakadalmat öt hét múlva nagy vigasság közt megülték. Az asztalosok, különösen az öreg mesterek gratuláltak a fiatal embernek; azt mondták derék ember a talpán; okosan,

jól házasodott; látszik, hogy mai világba való ember, s „megél“ a jég hátán is.

A lakzira hivatalos volt Varga Julesa is tánczolt hajnalig a legkülönb legényekkel.

Reggel felé mikor kiürült a vendéglő nagy terme, egy sarok asztalnál iszogatót, dalogatót a legénység:

— Hej, nincs is olyan szép leány több a világon, mint Varga Julesa.

Beledörmögött egy öreg ember.

— Abból lenne a csuda-asszony. Milyen a dereka, hát még a nézése! Hej, micsoda gyermekei volnának? Igyunk. Eljén Varga Julesa.

Az újdonsült párral e pillanatban döcögött el a szerkér. Az ablakot megzörgették, odabenn kurjongattak: a nap épen felkelt; aranyos de szurós sugarakat hintett az utjokra s bucsuztatóul kalapok, keszkenők lengtek feljűk.

— Legyetek boldogok.

Amint kiérték a harmadik utcába, mely csöndes, üres volt, egyedül érezték magukat s az új asszonyka vézna teste odasült a nagy erős ember keblére.

— Csókolj meg, — és megtépázta sűrű bajuszát.

Az erős ember, nagy domboru mellére szoritotta a hitvest, a ki bár könnyű, vézna teremtés, mégis úgy érzi, óriási súlyjal nehezedik rá, hogy összetörök alatta a szive...

Az ut kanyarodásánál megegyeszer észbe jut Varga Julesa viruló szép alakja. Ejj, annak is akad párja, valami rongyos ember, aki a keserűségből mindennap leissza magát.

Ujlaki Antal.

köbelép és a mely a különös kerületi. Ő már értek a kik támog... liti szülő, ha reskedő ifja választ adta zottak is k... tárnak tagj... ját tekintv... pinczerek ip... kásai is külö... jegyzi, hogy kötelezett és alkalmazotta... tos tényezők beszéd után

Tóth

*jánlja S t e fogl... lja az el... pedig jegyző... a jegyzőköny... g á n István

Tóth

először az a... mét kell tiszt

Stern

Dr. Szá

ezben külön... okvetlen szűs... lis jelege is... mel azt a kor... galmat, mely vitására töre... alkalom. Ezt... lasztani, mer... minden egye... a maga helye... boldogulását... azt a fölvetet... bevonják-e el... felel. Hiszen... a kereskedő... tart fenn ker... mely az ifjusá

Ezután lat elnökét D... Pály István... hivta az értek

Zádor

a tárgyalás al... s ő r méli, h... azért kedvező... támogatást igé... megokolt előt... vezkedésre. A... a kívánt létsz... több van 200... dig 143. Ez a... a betegsegély... sánál irányadó... külön betegseg... delete szarin

Stern

Kálmán, Z á d... felszólalásai ut... állapodásokra... tott eu bloc a... let alapszabály... a debreczeni v... az értekezlet r... nogán István, a... kedő ifjak egy... t e i n István... társulat küldöt... kéretik, hogy k... dötség ntján k... lemügyi minisz... mazottakra néz... tárba való belé... tatott az is, h... mazottak: ta... bankok és pénz... fizetés huzó al... Az összeírás... E küldöttség m... Az érteke... főnököket, hogy... ben is támogass

köbelép és a miniszternél rendeletet eszközöl ki, mely a külön pénztár megalakításáig az általános kerületi pénztárba való belépést felfüggeszti. Ő már értekezett több tekintélyes kereskedővel, a kik támogatást ukat megígérték. Ezután felelő szöveg, hogy tudakozódására a budapesti kereskedő ifjak kórház-egylete azt a lakonikus választ adta, miszerint a kereskedői alkalmazottak is kötelesek valamely betegsegélyző pénztárnak tagjává lenni. Ismétli, hogy tényleg saját tekintélük megóvása forog kérdésben. A pinzerek, iparosifjak, sőt az ő gyárának munkásai is külön pénztárt alakítottak. Végül megjegyzi, hogy a törvény kétféle tagokat ösmerek: kötelezett és önkéntes tagokat. A kereskedői alkalmazottak pénztáránál utóbbiak nagyon fontos tényezők lennének. A helyesléssel fogadott beszéd után

Tóth Kálmán az értekezlet elnökéül ajánlja Stern Győzöt, a ki erre ismét elfogadja az elnöki széket. Stern Győző ajánlatára pedig jegyzőül kikiáltják Irsay Miklóst, a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Donogán Istvánt és Molnár Ferenczet.

Tóth Kálmán az iránt szólal fel, hogy először az alakulás módját és a pénztár címét kell tisztázni.

Stern Győző szerint a czim melléke.

Dr. Szántó Sámuel kifejti, hogy Debreczenben külön kereskedői betegsegélyző pénztárra okvetlen szükség van. Egy ilyennek fontos socialis jellege is lenne. Ő évek óta kíséri figyelemmel azt a kongresszusokon is hangoztatott mozgalmat, mely a kereskedő ifjak helyzetének javítására törekszik. Erre ime itt van a kedves alkalom. Ezt annyival inkább nem szabad elhalasztani, mert a társadalmi béke érdekében minden egyes osztálynak meg kell találnia a maga helyét, a melyen anyagi és szellemi boldogulását önállóan munkálhatja. A mi pedig azt a fölvetett kérdést illeti, hogy a főnököket bevonják-e ebbe a mozgalomba, ó arra igennel felel. Hiszen méltánytalan volna mellőzni annak a kereskedő társulatnak vezéreit, mely 1852. óta tart fenn kereskedő ifjak számára kórodát, s mely az ifjuságnak mindig igazi patrónusa volt.

Ezután Zádor Lajost, a kereskedő társulat elnökét Donogán István, Molnár Ferencz és Pály István urakból alakított küldöttség meghívta az értekezletre.

Zádor Lajos mindenké előtt kijelenti, hogy a tárgyalás alatt lévő ügyet már tanulmányozta s örömei, hogy bár késett a mozgalom, de azért kedvező eredményre jut. Ő maga részéről támogatást ígér. Hiszi, hogy a miniszter kellően megokolt előterjesztés után időt enged a szervezkedésre. A kereskedők körében meg lesz a kívánt létszám. Hiszen a kórodának most is több van 200 tagjánál, a tanoncok száma pedig 143. Ez a kóroda fontos tényezőjévé lehet a betegsegélyző pénztárnak. A pénztár alakulásánál irányadóul szolgálhat a budapesti. Az ilyen külön betegsegélyző pénztárak Baross egy rendelete szerint a törvény oltalma alatt állanak.

Stern Győző, Szántó Sámuel, Tóth Kálmán, Zádor Lajos és Kovács Mihály felszólalásai után az értekezlet következő megállapodásokra jutott: Zsinórmentéskül elfogadtattott eu bloc a budapesti kereskedő kóroda egy-let alapszabálya. Ezt egy küldöttség átalakítja a debreczeni viszonyokhoz. A küldöttség tagjai az értekezlet részéről: Stern Győző és Donogán István, akik maguk mellé kéri a kereskedő ifjak egyletének elnökét Lichtensteint Istvánt s közösen járnak el a kereskedő társulat küldöttségével. A kereskedőtársulat felkéri, hogy külön fölterjesztésben, esetleg küldöttség ntján kérelmezze azonnali a kereskedelmiügyi miniszternél, hogy a kereskedői alkalmazottakra nézve függessze fel a kerületi pénztárba való belépés kötelezettségét. Elhatározott az is, hogy az összes kereskedői alkalmazottak: tanoncok, segédek, könyvelők, bankok és pénztézetek 1200 frtnál kevesebb fizetést huzó alkalmazottai összeírásának. — Az összeírással 8 tagu küldöttség bízott meg. E küldöttség még e héten eljár megbízatásában.

Az értekezlet lapunk útján is felkéri a főnököket, hogy az összeírásokat saját érdekükben is támogassák.

Vasutasok karácsonyfája.

decz. 27.

A debreczeni üzletvezetéség területén a IV. V és VI-ik rangfokozatu hivatalnokok és altisztek közül a következők léptek elő 1893. évi január hó 1-ével, mint azt már jeleztük:

Kopeczek József állomás főnök, Rác Gyula ellenőr, Veinel János mérnök, Fialka Lajos osztályvezető mérnök, Schärger Jakab, Mady Imre, Csia Sándor hivatalnokok ellenőrök, Busel József, Rezuha Gyula hivatalnokok, Buzás Lajos, Miksa István, Karászy Mihály állomás főnök, Baricz Gergely ellenőr, Gombos Endre hivatalnok, Halász János állomás főnök Budanovits Béla, Szalay Lajos, Krumpholtz Lajos, Boczán Izidor, Mihályi Antal, Mauchs Imre hivatalnokok, Spiegelhalter Lajos s. mérnök fűtőházi főnök, Póka Kázmér osztályv. segédm., Alber József, Faragó Ernő.

Gorócz Vilmos, Egerváry Béla hivatalnok. Bay Béla, Garay Lajos állomás főnök, Bekési Arthur számtiszt, Zsiráy Zsigmond Papp Gyula, Borostki Vladimir, Géhl György Werlin Sándor hivatalnokok, Grossmann József, Sztankay István állomás főnök, Bohnecky István, Szezes Mihály hivatalnokok, Radó Jenő Csáky Alajos állomás főnök, Csatlós János, Vóith Ferencz hivatalnokok, Kassay Gábor, Vitányi Andor, Handel Mór, Kaufmann Márk, Wittenbarth Izidor, Farkas Ferencz mérnökgyakornokok segédmérnökökké, Vörös Zoltán hivatalnok, Baska Adolf állomás főnök, Biesz Béla, Bányay Elemér, Sebesy Jób, Gröner Gyula, Juhász Kálmán, Perényi József, Bonis Andor hivatalnokok, Bosznáky Sándor állomás képviselő, Schimetics József, Ackerler Ferencz, Andrásy István, Löwe Ernő, Nagy János, Simig Béla, Nagy Imre, Anger Imre, Karai Ferencz, Péchy László, Posch Mihály, Spiller Nándor hivatalnok, Spitz Adolf mérnökgyakornok, Juhász Jenő, Édes Béla, Tinta Géza, Steiner Lajos Tóth József, Anti Géza, Rédl Gusztáv, Farkas Andor Stahán Gyula, Kulcsár Lajos, Stéfann Vazuul, Horváth László, Rieszdorfer Imre, Reichard Sándor, Fuchs Aladar hivatalnokok, Makutz Gyula állomás főnök, Reguly Kálmán, Grosz István, Grosz Sámuel, Tóth János, Tauffer Gyula, Moskovits Imre, Széll Gyula, Kirschner Béla, Weisz Győző Seydl Ödön, Reiner János, Szutor Ferencz, Péntes László, Klein Frigye, Potinceza Lajos Numann Ignác hivatalnokok.

Az altisztek közül: Rabolt Károly pályafelügyelő, Jankovich Sándor mozdonyvezető mozdonyfelügyelő, Vida József felügyelő, Kleinrath János raktárnok, Dercsényi Mihály, pályafelügyelő, Japhen Jenő mozdonyvezető, Gran Mór főkalauz, Szabó Lajos, Regulia Ede, Kovács Károly, Mészáros Lajos, Kárpáthi György állomás előjárók, Halasi János pályafelügyelő, Klein Márk iroda altiszt, Tacz Antal állomás előjáró, Draskovics Nándor mozdonyvezető, Brilla Sándor pályafelügyelő, Abkarovics Géza, Virág György, Kovács-Zsigmond pályafelügyelő, Páll Károly rak, felügyelő, Pfeilmayer Simon áll. előjáró Berger Antal kalauz főkalauz, Petneházy Ferencz pályafelügyelő, Molnár Kálmán, Sajgó Nándor, Mellén György, Asztalos István, Simonyi Ferencz, Réha János rakfelügyelő; Pálfi József, Nagy Károly, Galik András, Szerencsi Géza, Bornemisza Károly kalauzok, Fekete Ferencz, Fornwald József pályafelügyelő, Szomják Imre kocsifelügyelő S. Kornyak Mihály, Reményi Antal, Polovizsák János állomás előjárók, Román Tivadar állomás felügyelő, Huml Mihály mozdonyvezető, Ferenczy István pályafelügyelő, Schenk Dávid rakfelügyelő, Vincze Ferencz mozdonyvezető, Gehrey Károly pályafel., László József, Molnár Kálmán, Páskendi István, Affonyi Lajos, Skyva Hugó, Waldmann Márton, Kulman István, Boytár Bertalan, Szabó Endre, Orosz Gáspár, Juhász József kalauzok, Laknér János mozdonyvezető, Veréb János, Binder Ferencz kocsifelügyelő és Nikolics Ferencz pályafelügyelő.

Olvasóinkhoz.

Nem előfizetési felhívást akarunk írni, mert mi megmaradunk ama régi jó szokásunk mellett, hogy nem igyekszünk minden évfordulónál, évnegyednél verni a mellünket, ígérgetni arany hegyeket. A puritán jellemű, egyenes gondolkodású debreczeni közönség ugysem szereti, ha czifra szavak tömkelegébe burkolva találják elébe azt, a mit röviden, de velősen is elő lehet adni. Igéreteket pedig csak olyanokat kíván, melyeket az ígérő teljesít.

A „Debreczeni Ellenőr“ most 20-ik évfolyamába lép, és ez idő alatt tett ígéreiteit beváltotta: tanácsadója, hí kisérője volt közönségének politikában, társadalmi viszonyai között, örömeiben avagy bánatában s 19 évi pályafutása nem volt elvesztegetett élet. És ez biztosítékát fogja képezni annak, hogy a jövőben, mikor még hathatósabb segédeszközök fognak rendelkezésére állani, ha lehet, még nagyobb buzgalommal fogja szolgálni a közönség érdekeit.

A „Debreczeni Ellenőr“ eddig is minden áldozatot meghozott, hogy, a közönségnek magasabb színvonalon álló lapot szolgáltasson, most azonban, midőn lapunkat a „Csokonai nyomda- és kiadó részvénytársaság“ vette át és adja ki ezután a Vértessy Ardold úr közreműködésével, — eszközeink szaporodtak arra nézve, hogy a lapot még inkább emeljük. Tudvalevő, hogy a társadalmunk kiváló és vagyonos tagjaiból alakult részvénytársaság igen tekintélyes összeget fektetett a Csokonai nyomda vállalatba, melynek egyik részét a „Debreczeni Ellenőr“ lapvállalat képezi s e lap felvirágoztatása, sőt merjük mondani, a többi helyi hirlap fölé emelése mind a társaságnak, mind a szerkesztőségnek meg van könnyítve részint a munkatársak sokasága, részint az anyagi eszközök és a dusan felszerelt, a vidéken páratlanul álló nyomda által, mely a technikai vívmányok segítségével lapunk külső kiállítását, esinos és gyors megjelenését is elősegíti.

A „Debreczeni Ellenőr“ eddig sem késett fontosabb országos eseményekről táviratban értesíteni körönségét; sőt mint olvasóink jól tudják, e tekintetben csaknem mindig megelőzte hirlaptársait; ezentul pedig állandó munkatársunk lesz a fővárosban, a ki naponta felkeresi lapunkat express-leveleivel és távirataival.

Mondanánk sem kell talán, hogy lapunk marad a *szabadlevél párt* organuma és a városi politikában éppen úgy, mint eddig, a város valódi érdekeit tartja szem előtt. Megyénk városainak és községeinek üdvös mozgalmi szintén támogatásra lelnek lapunkban, s az őket érdeklő mozzanatokra: kulturális működésekre szintén kellő gondot fogunk fordítani.

Azokat fogjuk mi ezután is kielégíteni, a kik elég érdekesnek tartják azt a lapot, mely hiven és lelkiismeretesen referál a helyi eseményekről, közérdekű

dolgokat csupán a közérdekre való tekintettel beszél meg, és minden sorában szíven veseli szeretett városunk előhaladását, melynél oly rohamos léptekkel siet előre. Ki fogjuk elégiteni ezután is azokat a higgadt, nemes gondolkodású polgárokat és városunk intelligenciáját képező elemeket, kik a csöndes fejlődésnek, a szabadelvűségnek, a polgári érényeknek, az egyszerű magyar szónak, tisztességtudásnak zászlóvivői, s a kik nem kívánják hirlapjoktól sem a pletykázást, sem a szenzációhajhászatot. Kijelöljük elégiteni azokat is, a kik lapunk szép-irodalmi részében irodalmi színvonalon álló olvasmányokat várnak, még pedig olyan művekkel, melyek a családok asztalán is mindig helyet foglalhatnak.

Mindezek után bizalommal kérjük a közönség nagyrabecsült pártfogását.

A „Debreczeni Ellenőr” szerkesztősége.

Előfizetési árak:

Egy évre	10	frt — kr.
Fél évre	5	” — ”
Negyed évre	2	” 50 ”
Egy óra	1	” — ”

Mutatvány számokat kívánatra bár kinek 14 napig ingyen küldünk.

A „Debreczeni Ellenőr” kiadóhivatala.

Napi hírek.

— **Wekerle miniszterelnök köszönete a szabadelvű párthoz.** A debreczeni szabadelvűpárt deczember hó 11-én tartott közgyűléséből meleg hangon tartott üdvözlő iratot intézett Wekerle miniszterelnökhöz és a kormány tagjaihoz. Az üdvözlőre Wekerle miniszterelnök következőleg válaszolt:

Fráter Imre urnak, mint a debreczeni szabadelvű pár elnökének

Debreczenben.

Igen tisztelt elnök Ur!

A debreczeni szabadelvűpártnak miniszterelnökké történt legkegyelmesebb kineveztetésem alkalmából folyó hó 11-én hozzám intézett üdvözlőjét örömmel vettem s a kifejezett szíves jókívánalmakért úgy elnök urnak, valamint az összes párttagoknak őszinte köszönetemmel nyilvánítom. Őszinte üdvözlővel

Budapesten, 1892. deczember 20,

Wekerle

— **A református lelkészi kar nesztora** Osvát Imre sarkadi ev. ref. lelkész nyolczvanöt éves korában meghalt. A megboldogult a református lelkészi karnak legöregebb tagja volt s a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye tizenöt éven át tiszteite benne alesperesét s aztán huszonnégy évig főesperesét. Az elhunytat az egész vidék szerette s nagy műveltsége, finom modor és hazafisága sok tisztelést szerzett neki. A hatvanas években a Tiszákkal és Dégentfeld grófokkal sokat küzdött egyháza érdekében s a nagyváradi cs. és kir. kerületi törvényesek egy ízben el is ítélte mint lázítót. A közéletben nagy szerepet játszott mindaddig, míg hajlott kora visszavonulására nem kényszerítette. A szabadság harc leverése után ő mentette meg gróf Thoroczkay és gróf Korniss életét az üldöző oroszok ellen. Tánács Mihályval és Sárossy Gyulával is meleg barát-

ságban volt s Tánács a katasztrófa idején Osvát erdőgyaraki tanyáján bujdokolt négy hónapig, mint béres gazda. Osvát, mint szónok is kivált s nevezetesebb alkalmakkor mondott beszédei nyomtatásban is megmaradtak. Az agg lelkészt huszonnégy unoka és harmincegy dédunoka gyászolja. Temetése e hónap 26-án délután lesz.

— **Megbízás.** Gróf Dégentfeld József főispán a debreczeni állandó vegyes felülvizsgáló bizottság polgári orvosi tisztevel, az 1893-ik évre ismét dr. Bruckner Ernőt városi főorvost bizta meg. — Ezen bizottság ülészései napjait a m. kir. honvédelmi minisztérium már kitűzte a jövő év egész tolyamára.

— **Kitüntetett debreczeni honvédszázadosok.** Ő Felsége a király Lőrincz Dénes 3. gyalogezredbeli és Kiss Dénes 2. honvéd huszár ezredbeli századosoknak a csapat szolgálásban, különösen a csapat kiképzés körül teljesített kiváló szolgálataikért a katonai érdemkeresztet adományozta. Az Érmeléken tartott összehadgyakorlatok alkalmával mi már megirtuk volt, hogy Kiss Dénes százados aki akkor lovassági szolgálatra volt beosztva, mi lyen kitűnően oldotta meg feladatát. — Mostani kitüntetés is ezzel áll szoros összekötésben.

— **A karácsonyi színelőadás,** melyet a róm. kath. gyermekek rendeztek, mindkét estén igen szépen sikerült és nagy közönség előtt folyt le. Ugy a darabot, mint annak személyzetét már ismertettük s itt csak azt jegyezzük még meg, hogy a „Kisded Jézus” előadása szerencsés gondolat volt. Jelen volt az előadás Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester is és városunk számos előkelője. A szereplő angyalkák és egyéb szereplők igen csinosan néztek ki. Wolaitka Nándor válpüspök ur a saját költségén készítette el a diszes kis színpadot, melyhez Leszka y András teljesen díjtalanul engedte át műszaki személyzetét: Hellwig Albert festőt, Boránd György díszmestert és Kun András színházi asztalos. A kis műkedvelők nagy része ünnep másodnapján Rotshnek Emil gyógyszerész vendégszerető házához volt hivatalos estélyre, ahol táncoltak is a Magyarifuk bandájának zenéje mellett. — Az estélyen a szíves háziasszonyon és bájos két leányán kívül jelen voltak, asszonyok: Ábrahám Lászlóné, Czégely Ferenczné, özv. Brunner Edéné, özv. Gulácsyné, Sebess Györgyné, Szepessy Antalné, Szepessy Gizella, Szinay Gyuláné, Tikos Istvánné. Leányok: Ábrahám Irma, Brunner Malvin, Czégely Ilonka és Vilma, Farkas Szeréna, Hartmann Anna, Szinay Erzsike, Tóby Pepita, Tóby Róza.

— **Az új templom fűtése esketéseknél, temetéseknél.** A Kossuth-utcai ref. templomot eddig csak rendes isteniszteletek idejére fűtötték. Ezután, ha az illető felek kívánják, meleg lesz a templom máskor is, a mit kemény hidegben, meg hosszú predikáció esetén bizonyára hálás köszönettel fogad a mátkapár és reumára könnyen hajlandó templomi gyülekezet. A közönség köréből többször hangzott már az óhaj, hogy jó volna esketékek és temetések alkalmával is fűteni a Meidinger kályhakkal felszerelt új templomot. A presbiterium az algondnok előterjesztése folytán tegnap gondoskodott ezen óhaj teljesítéséről s elrendelte, hogy ha az eskető vagy temető felek kívánják s a fűtési költséget, minden egyes esetben ötförintot, fizetik, esketések és temetéseknél is befűtik a templomot. Azt hisszük, hogy ezt az új intézkedést sokszor és sokan fogják hideg télen igénybe venni.

— **Forgalomban maradó ezüstpénzek.** — Ebben az átmeneti korszakban, midőn a régi pénzeket új pénzek váltják fel, kelletlen emberek üzletszerűleg szokták kihasználni aközép könnyenhiúságát és tájékozatlanságát. Ezért ismételt figyelmeltetjük a közönséget, hogy az ausztriai ezüst értékpénzek, a 2 és 1 frtos és 25 kros érmek teljes értékűk-

ben új év után is továbbra forgalomban maradnak. Egyedül a pengő pénzláb szerinti érmek azok, melyek már csak f. év végéig fogadtatnak el fizetésül. Ezek az érmek az 1858 előtt vert ugynevezett tallérok, féltallérok, huszasok, hatosok, korona tallérok és negyed tallérok.

— **Révész Bálint emléke.** A tiszántuli ev. ref. egyházkerület felhívta az összes ekklézsiákat, egyház-tagokat, hogy boldogult nagynövű püspöke, Révész Bálint emlékére adakozzanak. A debreczeni egyház presbiteriuma e célra házaunkénti gyűjtést rendelt el, melyet presbiteriek fogantositottak. A gyűjtés véget ért. Az eredmény 455 frt 80 kr. teljesen befizetve. Még csak egyetlen egy iv van kint. Ezer összeghez a presbiterium tegnap 50 frtot szavazott meg. A presbiterium különben tegnap más célra is gyakorolta a jókedvű adakozás erényét. Az új banovcei prot. jellegű szeretetházra újból 10 frtot adományozott, miután meghallotta ezen intézet nemes emberbaráti működését.

— **Hymen.** Bernovits Gusztáv építész mérnök tart. cs. és kir. tüzér hadnagy szombaton jegyezte el Kubay Alajos a „Fonziére” bizt. társaság titkárnak művelt és bájos leányát Jozsikát

— **A gyilkos szeretője.** Derecskei levelezőnk írja: Közöltem annak idején, hogy Derecske község egyik tehetős gazdáját Móré Gábor agyonütöttek. Az áldozat meghalt a nélkül hogy gyilkosát megnevezte volna. A csendőrség a mai napig lázas izgalommal nyomozott, mind hiába! Már a múlt tudósításomban közöltem, hogy e bűnper sötét rejtélyét csak asszony lesz képes megoldani. Ugy is történt, a titokzatos bűnper világosan ki van derítve, asszony által. A gyilkos le is van tartóztatva.

Egy derecskei cselédeleány tett jelentést arról, hogy ő tud Móré Gábor meggyilkolása felől. A véres tettet Szőke Imre hajtotta végre. Szőkét a csendőrség azonnal vallatásra fogta.

— **Igaz! én ütöttem agyon Mórét,** de nem őt akartam. Elvételtem a sötétben. En régi haragosomat Arany Sándort akartam megölni — mondotta a gyilkos.

Aztán el is beszélte a gyilkosságot. Neki a Móré áteltenben lévő boltos cseléde szerelmese volt, kivel a gyilkosság estélyén találkozója volt. Mentében botlott bele egy az utcán fekvő ember testébe. Ő azt hitte Arany. Előbb bement a leányhoz, de kevés ideig maradt ott. Fokost és botot vett. A fokossal nyakszirten vágta, hogy a fokos nyele ketté tört, de mivel az áldozat fájdalom hangot adott, a bottal teljes erőből sújtolt a fejére, természetesen abban a hiszemben, hogy Arany Sándort gyilkolja meg.

Valóban tragikus véletlennel állunk szemben. Ez a gyilkos igazat mond, nem tagad.

A gyilkos fokosát az árokban mosta meg, s visszament szeretőjéhez. Szeretője tudott is róla, de nem árulta el, csak most midőn Szőke hűtlen lett hozzá, a szere mi féltés megoldotta nyelvét.

Szőke nyomozás alatt két hetet töltött a szénapadláson.

— **To'vaj járásbírósi napdíjas.** Püspök-Ladányból írja levelezőnk a következő históriát: Szegény Sanyaró Vendel! Hát hiszen 80 kr napdíj mellett még csak egy cigarettázó Vendelnek is nehéz kijönni, miért ne lásson hát a Vendel is mellékkereset után. Jaj de könnyű az. Csak naponta jegyző uraméknál kell egy kurta vizitet tenni, mindjárt kétszeres a napdíj. Csakhogy jegyző uraméknak soha sem volt szerencséjük Vendel urat viziten láthatni, hiszen az mellékes dolog is, ott volt helyettük a paszuszus kassza, egy rozoga asztalfiókban, még rozogább zárával, hej! milyen szívesen vendéglátó az a kis pénztárcoska, kínálja piczuláit, csak markolni kell belőle s zsebre rakni. Ezt tette Uszó Albert járásbírósi napdíjas májástól fogva majdnem minden nap délután 1 óra tájban, ke-resvén jegyző uramékat sürgős ügyekben, mert hát hiányos mindig a telekkönyvi beadvány. Menkü rosszul is dolgozhatnak jegyző uramék, hogy 102 szer kellett Vendel urnak lefáradni az emeletből, de úgy kell nekik, most már számla szerint 150 frt 6 kr a látogatás díj. Azonban addig uszik az Uszó akarám mondani

a korszak a vizen, míg egyszer elmerül, hát bizony az örsvezetőség nem ösmervén ily látogatási díjat törvényesnek, Uszó uramat a merülő korszak sorsára juttatta, s most már fogságában elmélkedhetik arról a témáról, hogy — „másként tulajdonának a tulajdonos akaratán kívül való elvonása által lehet e boldogulni vagy nem.“ Ez a Vendel történet P. Ladányban éppen december hó 23-án este érte végét.

— **Ebéd a püspöknél.** Decz. 26-án, Karácsony másodnapján dr. Wolafka Nándor ebédet adott, melyre hivatalos volt az összes tanítói kar (nők, férfiak egyaránt). Azonkívül Eötvös Lajos Károly kir. tanfelügyelő; Nemes Kálmán. Beer Kálmán. Irinyi István, mint iskolaszéki tagok. Zivuska Ferenczné és Czapek Péter, mint a karácsonyi ünnepélyes zenés misék énekvezetői. Az első felköszöntőt Nemes K. mondta dr. Slauch Lőrincz váradi püspökre. Ezután Wolafka, az ő megszokott kedves modorával, ugyszólván folytatva Nemes felköszöntőjét, igen ügyesen tért át a jelenlévő kir. tanfelügyelőre, őt éltetve, ki szintén Wolafkára emelt poharat, mint a tanügy barátjára. — És ekkor kezdődött egy érdekes árverelés! A tanfelügyelő tosztyában megemlékezett az alakuló Gőnczy-egyletről, s a tagok közt akkor 2 arany pályadíjat tűzött ki azon kérdés megfjté-ére: „mi a feladata a gyermek színjátékoknak a népnevelésben?“ Alig lett kimondva a tanfelügyelő által díj gyanánt a 2 arany, midőn Wolafka felcizálta 3-at adva hozzá s lett őt; utána Nemes 1-et, Irinyi 1-et s Makucz Ernő káplán szintén 1 aranyat vertek föl rá s így lett 8 arany pályadíj! Érdekes volt Wolafka Antal felköszöje a „kedves András“ — itt kiigazította magát — pardon! Kálmán (Beer) bácsira. Felköszöntőt mondtak még többen is; a társaság egy része elment az utolsó színelőadásra, más része csak 5 óra felé oszlott el, kellemes benyomást vivén ki-ki magával az első a püspök háznál adott ebéd után — a kedves családi egyesületről.

— **Kereskedői alkalmazottak és a betegsegélyző pénztárak.** A debreczeni kereskedőket foglalkoztató mozgalomra vonatkozólag megnyugtató közöljük azt, hogy hasonló eset merült fel Sopronban is, hol az I. fokú iparhatóság a körületi betegsegélyző pénztárba való belépésre akarta kényszeríteni a kereskedői alkalmazottakat. A kersk. ú. miniszter erről tudomást szerezvén, az I. fokú iparhatóság határozatát semmisenk nyilvánította, mert addig míg valamely városban más betegsegélyző pénztár keletkezésében van s ennek alapszabálya nincs jóváhagyva vagy nincs elutasítva, ennek tagjait a kerületi pénztárba való belépésre nem lehet kényszeríteni.

— **Debreczen város hátralékban.** Debreczen város kötelezettségeinek a legpontosabban szokott megfelelni. Csak az egyházaknak nem fizet zívesen, sem pontosan, mióta a r. kath. templom feletti kegyuraság erőszakolt kérdését néhány évvel ezelőtt nagyon is élére állították bizonyos oldalak. A ref. egyház panaszoldodik. A tegnap tartott presbiteri gyűlésen Kiss Albert lelkész és orsz. képviselő hozta fel, hogy a nemes város máig sem folyósította annak a 100 ezer frt. alapítványnak kamatait se 1891-ről se 1892-ről, melyet a ref. felsőleányiskola fejlesztésére annak idején olyan nagy lelkülegszavazott meg egyhangulag a városi közgyűlés. — A presbiterium ezt már többször sürgette, de a városházáról még csak nem is válaszoltak. — Arra kéri tehát Simonffy Imre főgondnokot, hogy intézkedni sziveskedjék, mikép ez a legatum, még az 1892. évi számadások lezárása előtt kiutalványoztassék. E fölszólásra Simonffy Imre polgármester-főgondnok következőleg válaszolt; Némely városi tisztviselő abban a véleményben van, hogy a város csak azon időtől fogva köteles az alapítvány kamatait fizetni, mikor az intézet internatussal együtt lesz teljesen átadva vendeltetésének. — Ezért az 1892. évi költségvetésbe sincs pénz ilyen czímen fölvéve. Ha csak más forrásból vagy valami maradványból nem tudja kifizetni a tanács. Ő azonban ezt sürgetni fogja, mert ő nem osztja az imént előadott nézetet. Kiss Aléert ismételtén fölszólalt. Ösméri azt a tisztviselőt, aki úgy vélekedik. De ösméri a városi

közgyűlés határozatát is, s ebből egyáltalában nem lehet ilyen nézetet kimagyarázni. A város az alapítványt a felső leányiskola fejlesztésére tette azon feltétel mellett hogy abban a növekedések leszállított és felekezeti különbség nélkül egyforma tandíjat fizessenek. Az internatusra pedig a város semmit sem ad. A város által kikötött feltételek immár életbe léptek. So m o g y i Pál és dr. Szikszai Szabó József is hasonló értelemben szölköttek a tárgyhoz. Mindketten arra mutattak rá, hogy a város a tanintézet fejlesztésére szavazta meg alapítványát; ez a fejlesztés már tényleg megindult, az iskola nyilvánossági jogot nyert a minisztertől és a város föltételei teljesítve vannak: minélfogva az alapítvány kamatai esedékessé váltak. Az érdekes vita eredménye az lett, hogy nem irnak át újból a tanácshoz, hanem fölkéri az elnököl polgármester-főgondnokot, hogy az egyház igaz-kívánságának legyen szószólója a tanácsban, melynek választát mult-kori sürgetésükre bevárják.

— **A jégspört kedvelőinek nagyban szolgált a szerencse karácsony mindkét napján.** — A közönség előzőnlötte a Margit-fürdőt, zsufoltságig megtöltve úgy a jégpályát, mint a dísztermet, hol a katona banda játszott a közönség nagy tetszése mellett. A jelen a nagy sokaság miatt egymást követték a bukások s ezek közül egy-kettő nem is volt — hamis bukás. Különösen az első napon egy fiatal ember bukott hanyatt szerencsétlenül, hogy azt hitték, valami baja lesz. Felemelték és kiheverte. A zene különösen tetszett s ezek között V e r ő György „Sultánja“ nagy tetszést érdemelt ki. A közönség elismeréssel adóz C z a p e k Péter, a 39. gyalogezred karmesterének, hogy azt a zenét egybeállította és a katonabandával előadatta.

— **Lucaciú zár alatt** A Tribuna közli azt a távirati hírt, hogy Lucaciú László a hirhedt laetzfalusi expópa csütörtökön kapta meg a bírósági végzést, hogy azonnal jelentkezék az egy évre szóló államfogház-büntetésének megkezdésére. Eryidejűleg Szabó János szamosújvári püspök rende etét is kézbesítették neki, mely rendeletben a püspök elvonja Lucaciútól a parokiális jövedelmek élvezetét. A Tribuna szerint Lactaluban s a közeli oláh falvakban a nép közt nagy az igazgatottság. A Coroianu ellen indított büntenyítő vizsgálatban, melyről szombaton irtunk, váratlan súlyosbító, de eg uttal kemplikáló körülmény merült fel. A belügyminisztériumtól nyert adatok szerint a szóban forgó utlevelet kétszeresen meghamisították, mert 1888-ban ama svám alatt nem Coroianu nevére állították ki az utlevelet. Hamis tehát a név is.

— **Az alakuló Gőnczy-egyesület** küldöttsége tisztelgett szombaton Thót László r kath. tanító vezetése alatt gr. Dégenfeld József főispánnal és Simonffy Imre polgármesternél, kérve az egyesület részére szives pártfogásukat. A küldöttség mindkét helyen nagy előzékenységgel fogadtatott s az egyesület részére egy a főispán, mint a polgármester készséggel megígérte támogatását. Egy másik küldöttség pedig hasonló czélból Kiss Aron és Wolafk n Nándor püspököknél tisztelgett. Az egylet holnap d. e. tartja alakuló közgyűlését a megyeházán.

— **Helyűnbs jött ujdonság.** Tegnap délután szerkesztőségünk előtt a sikos uton úgy félrecsaszott a főispán ur kocsija, hogy az egyik kerék menten eltört. A kocsiban benne ült a két grófkisasszony, de az ijedtségen kívül semmi bajuk nem történt. Egy bérkocsi követte a főispán ur kocsiját és látva annak balesetét kiakart térni. E közben az is megsiklott és egy kereke szétpattant.

— **Szavazás egyházmegyei tisztségekre.** A debreczeni ev. ref. egyházmegye tiszti állomásaira elrendelt szavazás a multkor nem vezetett egészen eredményre, miután világi főjegyzőségekre és két egyházi tanácsbírói tisztségre nem alakult általános szótöbbség. Ezért a presbiteriumoknak újból kell szavazniok. A debreczeni egyháztanács tegnapi gyűlésén világi főjegyzőségre hatos szavazatával dr. Kovács Sándor jogakadémiai tanárt választotta. A két tanácsbírói állásra ajánltattak: Kiss Albert

és Tóth Kálmán debreczeni lelkészek. Kiss Albert azonban K. Tóth Kálmánt és Nagy Lajos konyári lelkészt ajánlotta. A multkori szavazásnál is ugymond — az volt a presbiteriumban elvül kimondva, hogy egyenlő arányban szavazzon debreczeniekre és vidékiekre. Ezen elvhez kell ragaszkodni most is, bármiként jártak is el odakünn. Tóth Kálmán és Szikszai Szabó József Kiss Albertet ajánlják. A közgyűlés csakugyan Kiss Albertre és Nagy Lajos-ra szavazott.

— **Ujabb városi köcsön-részlet folyóstása.** A nagy építkezésre s a régi adósságok konvertálásra megszavazott 4,735,000 frt. városi nagy köcsön első kötvényezett részletét az a 2,600,000 frt. képezi, melyből a régi másfél milliós adósság is konvertáltatott. Az ezen felül eső összeget a tanács a felmerült szükségekhez képest kisebb nagyobb raktárban számítottatta le az osztrák magyar bankkal. Ez ideig 240,000 frt. nem volt felvéve. Most 140,000 frtot utalványozott ki a tanács. Megkeresésére a bank igazgatósága ezt már ki utalta s a város a 4%-os záloglevelekért összesen 138,600 frt kap.

— **Oriási kacsát** bocsátott fel a levegőbe laptársunk a Debreczeni Hirlap, mely kacsát mi kénytelenek vagyunk — l e l ő n i. Laptársunk kriszkindlibe azzal kedveskedett olvasóinak, hogy a közoktatásügyi miniszteriumban 4 millió forint hiányt fedeztek fel. Az az hogy ezt a hiányt csak laptársunk fedezte fel mert hiányzott rovatából a „csendhaborítás“. Az ilyen álhírek terjesztése pedig e rovat alá esik és valószínűleg így járnának el vele szemben, ha az ilyen ujdonságait — komolyan vennék. Néhány száz ezer frtot még könnyen zsebredugathat egy hirlapíró egy Kókán-féle emberrel, de már 4 millió! T. Collega, legyen kissé szerényebb!

— **A margittai postarablás.** A napokban részletesen megirtuk, hogy a margittai gyalogpostást, midőn a vasúthoz egy zsákbar vitte volna a pénzküldeményeket, leütötték és egy pénzes levelet 800 frt tartalommal elraboltak. Ez ügyben a vizsgálat a következőket derítette ki: Horváth Gábor postaszolgát idegen ember nem támadhatta meg, hanem ő maga szándékosan ejthette a sérüléseket, hogy a hatóságokat félrevezesse. A fiúnak a margittai postánál e hó 31-éig terjedt csak szolgálata, így akart pénzhez jutni.

Színház.

A Karácsonyi ünnepek alkalmából mindkét este zsufolásig megtelt a színház. Az első estén a „Madaraszt“ adták Réthy Laura vendégfelléptével bérletszűnetben. Ilyen nagy háza Leszkaynak még soha sem volt. A viszontlátott vendégnüvésznőt sokat tapsolták. Mellette Hunyady és Rónaszéky kapott sek tapsot.

Hétfőn a „Kondorosi szép csaplárné“, Deréki férczműve került színre szintén Réthy Laurával és Csörgő Laci szerepében Kiss Nándor baritonistával. Réthy ez estén is nagyon kedves volt, bár sokat mókázott egy viasz babával. Szép dalait megisméltették. Kiss Nándorról nem mondhatjuk, hogy tetszett.

Valami ellenszenves beszédmodort használ. Hangja az alsó regiszterben igen szép tiszta, a felsőbb fokon torokba megy át, a legfelső pedig fátyolozott, úgy, hogy midőn egy dalt végig énekel, mintha három ember énekelte volna el. Játékban is nagyon modoros még.

A máltai lovag csütörtöki előadására, mint már jeleztük, leérkeznek a szerzők: Beksics Gusztávné-Bogdanovich Krisztina fogadott leányával, és Diamant Leo zeneszerzővel ma este 1/2 8 órakor Debraczenbe érkeznek. Beksics Takács Bálint vendégszerető házához szállnak. A máltai lovag előadásához nagyban készült a színtársulat. A darab valami különleges és a zenéje is igen csinos és bizton számíthat a közönség tetszésére.

Közgazdaság.

Az új pénz. A bécsi pénzverőben február 1-én fogják megkezdeni az érmek nagyban való gyártását 24 órai meg nem szakított munkaidővel. Az érempróbák készítését néhány nap mulva befejezik és minthogy az egy filléres próbája

már megvan, a tizkoronás pedig néhány nap múlva elkészül: az összes érme nagyban való gyártása egyszerre fog megkezdődni. Mindenekelőtt nagymennyiségű bronzérmeket vernek, mert évek óta érezhető a réz-váltópénzekben való hiány. A kormány a bronzérmeket márcziusban, vagy áprilisban adja át a közforgalomnak a rézpénz fokozatos beváltásával. Ezután a nickel-pénzek kerülnek a közönséghez. Erre következik az egy koronások forgalomba hozatala. Az állampénztárak a náluk befolyó egy forintokat többé nem adják ki, hanem egykoronásokkal fognak fizetni a magánfeleknek és hivatal-

nokoknak. Ily formán akarják a mintegy 20-30 milliónyi egyeseget a forgalomból kivonni. A többi államjegyet külön törvénnyel vonják be, a melyet a jövő évben terjesztenek a törvényhozás elé.

Országos kereskedő-kongresszus A magyar kereskedelmi csarnok választmánya haszti Jellinek Henrik elnöklete alatt e hó 23-án tartotta meg e havi ülését. Folyó ügyek elintézése, új tagok felvétele és egy fontos aditvány tárgyalása következett, mely szerint az 1895. kiállítási évben Budapestre kereskedői országos kongresszus hívassék egybe. Az indit-

vány elvben általános tetszésben részesült. Az elnökséget utasították, hogy a terv valóztatásának módjai felett a választmány legközelebbi ülésén konkrét javaslatokat tegyen.

Színházi műsor:

Kedden decz. 27. Boszorkány vár.
Szerdán decz. 28. Becsület.
Csütörtök decz. 29. Mátyai lovag.
Péntek decz. 30. Diurnista.
Szombat decz. 31. Szerencse fia.
1893. Január 1-én Vasárnap Rokkant hárszár. Fortuna és Tableux.

Dr. Glück Lajos

egyetemes orvostudor

lakik: Egyháztér 343. sz. a.

RENDEL. Dél előtt 8-9 óráig.
Dél után 2-4 óráig.

Leszállított árak!

Leltározás alkalmából
December hó 1-től kezdve az
összes raktárunkon lévő

Női ruhaszöveteket,

fekete divat-kelméket is,
Színes mosó velezeket
téli gyapju nagykendőket,

trikot derek és gyermek ruhákat,
valamint

Szőnyegeket,

butorszövetek, ágy és asztalterítőket

függönyöket

melyen leszállított árakon

árusítjuk el.

Szabó Lajos Fiai.

Debreczen, Rózsater.

Vidéki megrendelések a leggyorsabban és lelkiismeretesen teljesítettek.

Szöllősy György

ékszerész

Debreczen, a városházzal szemben.

A legjutányosabb kiszolgálás mellett ajánlja dusan szereit
arany, ezüst, ékezer és óra raktárát,

nevezetesen:

valódi gyémánt, brillant és mindennemű kövekkel foglalt ékszereit.

Karperecz, melltük fülbevalók és gyűrűket

legjobb svájci gyártmányu arany és ezüst **órákat** (egy évi jótállás mellett.)

Mindennemű 13 latos ezüsből készült

Levő eszközöket,

1.6 és 12 személyre.

Cukor dobozok, kenyér kosarak, gyertyatartók, gyümölcs tálak stb.

Nagyválaszték olcsó alkalmi ajándék cikkekben

Szíves tudomásul!

14 kar. arany melltük	4.-	Ezüst melltük	1.-
14 " " karpereczek	10.-	" " karpereczek	2.-
14 " " köves gyűrűk	1.80	Ezüst evőeszőz gyermekek részére diszes etuis tokban kész. kanál es villa	5.-
14 " " női órák	18.-	Ezüst férfi kettős fedelű remon-tóir óra	12.-
14 " " férfi órák	50.-	Ezüst óra láncok	2.-
14 " " női óra láncok	15.-	6 pár ezüst nyelű csemegé kész. diszes tokban	8.-
14 " " férfi	30.-	Ezüst zománcos gyűrű fel-irattal	50.-
14 " " nyak láncok	5.-		
14 " " szivecskék	4.-		
14 " " fülbevalók	2.-		
14 " " Valódi gyémánt gyűrűk	9.-		
" " fülbevalók	10.-		

Mindennemű ékszer tárgyak a legújabb divat szerinti készítése, átalakítása, vésések a legjutányosabban.

Ujévi ajándékok

beszerzésére ajánljuk

végeladásunkat

ALKALMI CZIKKEK, valamint

női ruhaszövetek,

BARCNET, FLANELLE, TÉLI NAGYKENDŐK, MUFFOK és SZŐNYEGEKBŐL.

BOSZNAY J. és TÁRSA

Kossuth-utca.

Brassói és Gácsi posztók

Flanel-takarók, Lópokrócok.

Tricot, Permien és Toskin.

Mindennemű bélésneműek,

Férfi chiffon ingek

150, 190, 220, 260,
minőségekben.

Gyapju alsó ingek,

nadrágok

nagy választékban

Szabó Lajos fiai

cégnél:

DEBRECZEN, Rózsater.

Budapest

Váci-utca

Budapest

„NEMZETI SZÁLLODA”

e sörangu

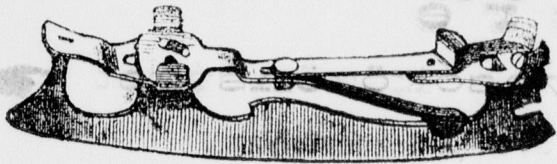
Téli időnyre kellemes tartózkodási hely.
 A szobák ujonnan átalakítva és berendezve. — Szobaárak egy frttól feljebb. —
 Hosszabb tartózkodásra árleengedés.

Budapest

Váci-utca

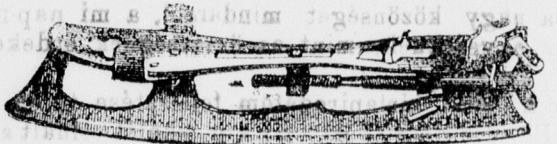
Budapest

**A korcsolyázás a legegészségesebb
 testedzés.**

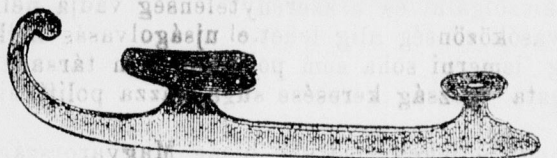
HALIFAX

közönséges	1 pár frt	1.50
niklirozott	1 " "	3.50
széles aczéltalppal	1 " "	3.50
" " niklirozva	1 " "	5.—

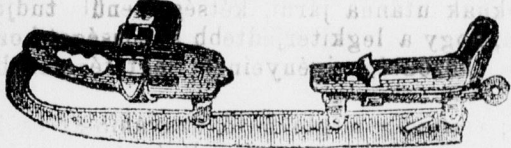
MERKUR

közönséges	1 pár frt	2.80
niklirozott	1 " "	3.50
" extra finom	1 " "	4.50

JAKSON-HEINES

gyakorlott korcsolyázóknak,
 talpra csavaró, műkivitelekre leg-
 alkalmasabbak niklirozva 7 frt 50.

PATENT

talp és sarokcsavarral . . . . . —.90 kr.

Sikerült karácsonyi ajándék.

Legnagyobb választék és raktár

TÓTH GYULA

vasnagyereskedés Debreczen, városháza sarkán.

Szives tudomásul!

A közelgő farsangra nagy választék-
 ban érkeztek raktárra
 báli szövetek, színes selymek
 francia VOILE-ok,
atlas, satin es batistok
 továbbá
 legyezők, virágok, csipkék,
 báli belépők,
 melyeket igen olcsón árusítanak el

Szabó Lajos fiai

Debreczen, Rózsatér.

== L Á T V Á N Y O S S Á G ! ==

Ujévi ajándéktárgyak

és gyermekjátékok

olcsóbban kaphatók mint bárhol

BAUM MIKSA

ujjonnan berendezett üzletében

a régi üzlet mellett.

== L Á T V Á N Y O S S Á G ! ==

Ujjonnan berendezett üzlet!

Ujjonnan berendezett üzlet!

BUDAPESTI HIRLAP

Főszerkesztő és laptulajdonos:

RÁKOSI JENŐ.

Belső dolgozótársak: Alexander Bernát, Balogh Pál, Balla Mihály segédszerkesztő, Balázs Ignác, Beöthy László, Béla Henrik, Berényi László, Bernáth István dr., Csapodi István dr., Ferrarri Giuseppe (Turin), Flammarión Kamill (Páris), Herczeg Ferencz, E. Illés Károly, Inczedy László, Kaas Ivor báró, Kern Aurél, Proff Kocsárd báró, Rákosi Viktor, Sebők Zsigmond, Somogyi Ede, Székely S. (Páris), Vasskó Elemér,

Zilahi Simon,
kiadóhivatali főnök.

Csajthay Ferencz,
felelős szerkesztő.

Előfizetésre

hívjuk fel tisztelettel a n. é. olvasóközönséget
a „BUDAPESTI HIRLAP“ 1893-iki évfolyamára (XIII-ik évfolyam).

Az újságolvasás ma már közzsüség. Az újság értesíti és tájékoztatja a nagy közönséget mindarról, a mi nap-nap után a politika, az irodalom, a művészet, a gazdaság terén történik és úgy az egyeseknek, mint az összeseknek érdekébe mélyen belevág.

A Budapesti Hirlap elmondhatja magáról habozás nélkül, hogy a hazai hirlapirodalom fejlesztése terén uttörő szerepet vitt és az újságcsinálás mesterségében elsőrendű tényezővé vált. A Budapesti Hirlap iskolát csinált arra nézve, hogy miként kell a nagy olvasóközönséget gyorsan, ügyesen és tetszősen kiszolgálni és a szerénytelenség vádja nélkül elmondhatja azt is, hogy az övé az érdem abban, hogy ma már a hazai nagy olvasóközönség alig lehet el újságolvasás nélkül.

A Budapesti Hirlap e mellett soha sem ismert és nem is fog ismerni soha sem politikai, sem társadalmi kérdésekben részrehajlást. Mindig a tiszta igazságot keresi és mindig csak a tiszta igazság keresése sugalmazza politikai és társadalmi cikkeinek tartalmát.

A Budapesti Hirlap nem hivalkodik, mikor magáról hirdeti, hogy a legelterjedtebb újság Magyarországon. Ezt mindennek, a kik e kérdés iránt érdeklődnek és a kiknek módjukban van a dolgoknak utánna járni, kétségtelenül tudják. És ez a körülmény az, a mely a Budapesti Hirlap-ot abba a helyzetbe hozza, hogy a legkiterjedtebb közönséget hozza létre az összes magyar intelligens olvasók közt széles hazában és hogy e közönség igényeinek legtetézetten megfelelhessen.

A Budapesti Hirlap-nak vannak összeköttetései az egész világon; és pedig megbízható, szavahihető és lelkiismeretes megbízottak által és így információi mindig hűek és becsesek; a mellett sem pénzt, sem fáradságot nem kimél akkor, ha arról van a szó, hogy a hirsolgálat terén előkelő munkát kell végezni. Telegráf és telefon óriási tevékenységgel működik a Budapesti Hirlap szolgáltatásban és a mit a modern újságcsinálás tehnikája a mai napig produkált, az mind meghonosul a Budapesti Hirlap keretében.

Most épül a BUDAPESTI HIRLAP ujságháza.

a népszínház közelében, József körút 5. sz. a. nagy háromemeletes ház Rökk-Szilárd-utcai oldalán. Ez a ház élő tanubizonysága lesz annak, hogy mire viheti az az újság, mely kedvence a nagy közönségnek, de egytall tanúságot is tesz arról, mivé fejlődött már a hazai hirlapirodalom. Egy fényesen berendezett magas sounterrain helyiségben lesz a nyomda műhely, a hol **NEGY ÓRIÁSI ROTÁCIÓS GEP** (közötte kettő, mely egyszerre nyom, **FELVÁG** és hajtogat egy huszonnégy oldalos Budapesti Hirlap-ot) óránként 14-15,000 példányban szórja ki a lap egyes példányait és viszi fel transzportör segítségével a magas földszinti expedició helyiségeibe, melyek kiegészítői a nagy bankok mintájára berendezett kiadóhivatalnak. Első emeleten 12 fényes szobában a szerkesztőség, második emeleten kényelemmel és czélszerűen berendezett nagy és tágas szedőtermek és a stereotipia, a harmadik emeleten megfelelő lakások.

Ilyen lesz a **BUDAPESTI HIRLAP** nagy, három emeletes ujságháza,

a melybe jövő nyáron, Isten segítségével, beköltözünk. A nagy és díszes hazai művelt olvasóközönség lekötelő pártfogása bennünket abba a helyzetbe hozott, hogy a modern technika vívmányaival felszerelt kényelmes és saját otthonunkban csinálhatjuk azt a sokoldalú újságot, melynek minden sorát a faj- és hazaszeretet, az igazságérzet és haza és emberek iránt való kötelesség tudata diktálja tollunkba; mi ezt azzal akarjuk meghálálni, hogy olyan újságot adunk a tisztelt olvasók kezébe, mely tökéletesség dolgában vetekedik minden hazai és külföldi társával. Ez a mi programunk, ez a mi ígéretünk és ez a mi törekvésünk most és mindekorra; újságot adunk a publikumnak csak, és iparkodunk jó és tökéletes újságot adni.

Az előfizetési föltételek a következők:

Egy hónapra	1 frt 20 kr.	Félévre	7 frt
Negyedévre	3 „ 50 „	Egész évre	14 „

koronákban fizetve természetesen két koronát számítva egy forintra.

Legújabb regényünket, Herczegi korona, írta Beniczky-Bajza Lenke, melynek közlését december hó 6-án megkezdjük s melyet a január hó 1-én belépő új előfizetők is megkapnak és pedig az eddig közölt részt külön lenyomatban.

Helyben az előfizetésről szóló nyugtátvisz az újsághordó viszi a házhoz, ennél fogva egyszerű telefonértesítés vagy levelezőlapon nyilvánított kívánsággal intézhető el az előfizetés.

Vidékről legczélszerűbb a postautalványon való előfizetés. Czim:

Budapesti Hirlap kiadóhivatala, Budapest, IV., Kalap-utca 16.